

IJKPUNTEN VOOR BASISZORG IN HET PRIMAIR ONDERWIJS

Eindrapport over het thema kwaliteit in het kader van Passend onderwijs

20 oktober 2010

Cor Hoffmans

INHOUDOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	BEGRIPPENKADER	4
3	IJKPUNTEN VOOR BASISZORG	9
	BIJLAGE 1: BRONNEN	22
	BIJLAGE 2: TOEZICHTKADER PO INSPECTIE	23

1 INLEIDING

In de notitie *'Navigeren tussen richting en ruimte'* is aandacht besteed aan relevante indicatoren voor de kwaliteit van onderwijszorg. Vervolgens zijn ijkpunten benoemd voor basiszorg en zijn proeven voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs uitgewerkt. Tot slot is een aantal op dat moment bestaande dilemma's benoemd die samenhangen met onduidelijkheid over een aantal begrippen en zijn voorstellen gedaan voor implementatie.

In vervolg is in de notitie *'Koersvast op weg naar Passend onderwijs'* een eerste uitwerking gegeven aan basiszorg in het primair onderwijs.

Ondertussen is een werkdocument *'Passend onderwijs en het referentiekader voor de zorgplicht'* verschenen. Het werkdocument geeft een eerste richting aan de uitwerking van Passend onderwijs.

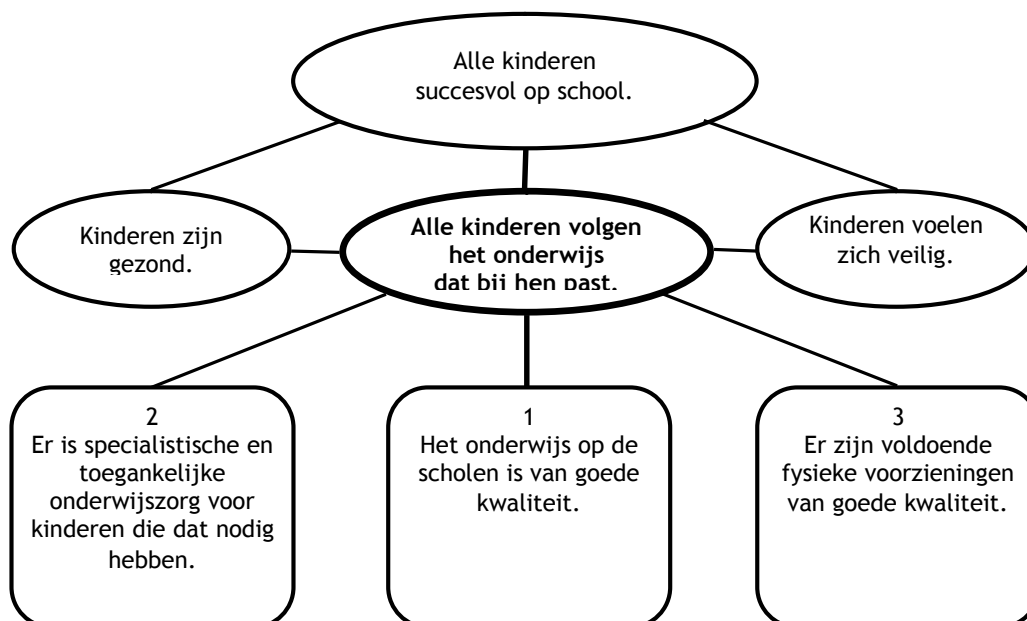
Het werkdocument en de eerdere notities vormen de basis van deze eindrapportage. De rapportage is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 verhelderen wij de relevante begrippen en maken daarin keuzes op basis van de discussie naar aanleiding van de eerdere notitie. Vervolgens beschrijven wij in hoofdstuk 3 ijkpunten en relevante indicatoren voor basiszorg.

2 BEGRIPPENKADER

In dit hoofdstuk verhelderen wij een aantal relevante begrippen. Duidelijkheid is nodig om te komen tot indicatoren voor basiszorg. Eerst gaan we in paragraaf 2.1 in op de vraag naar wat Passend onderwijs is. De functies van het referentiekader komen aan de orde in paragraaf 2.2. In paragraaf 2.3 komen de begrippen basiszorg, breedtezorg en dieptezorg aan de orde. Tot slot gaan wij in paragraaf 2.4 in op de begrippen onderwijszorgprofiel en onderwijszorgplan.

2.1 Passend onderwijs

In het werkdokument *'Passend onderwijs en het referentiekader voor de zorgplicht'* (hierna: *werkdocument referentiekader*) wordt Passend onderwijs ingekaderd in een visie die in het volgende model is samengevat.

In dit model wordt de relatie gelegd tussen maatschappelijke doelstelling - *alle kinderen succesvol op school* - en de domeinen gezondheid en veiligheid. Kinderen zijn succesvol op school wanneer zij *onderwijs volgen dat bij hen past*. Dat vereist onderwijs en

voorzieningen die van goede kwaliteit zijn en toegankelijke onderwijszorg voor kinderen die dat nodig hebben.

Deze gemeenschappelijke visie impliceert dat Passend onderwijs gaat over

- alle kinderen/jongeren tot 23 jaar
- de onderwijssectoren vve, po, (v)so, vo en mbo
- goed, opbrengstgericht en effectief onderwijs
- samenwerking in de jeugdketen op de terreinen van gezondheidszorg, onderwijs, veiligheid en werk en inkomen.

Op basis van het referentiekader kiezen wij in deze notitie voor de volgende definitie van Passend onderwijs¹: *Passend onderwijs is een passend aanbod aan onderwijs en begeleiding, voorzieningen en structuren, zodat alle kinderen en jongeren tot 23 jaar zich optimaal ontwikkelen, een en ander onder gunstige condities en ingebed in een sluitende, functionele en effectieve samenwerking van besturen die zorgplicht hebben.*

Schoolbesturen in het primair onderwijs hebben daarbij de verantwoordelijkheid voor de zorgplicht van alle leerlingen die zich aan melden bij één van de scholen of daarop reeds zijn geplaatst. Het gaat daarbij om kinderen van 4 tot en met ongeveer 12 jaar.

De kwaliteit van Passend primair onderwijs wordt op basis van deze definitie daarmee bepaald door:

- 1 een passend aanbod aan onderwijs en begeleiding in de zin van:
  - goed onderwijs en goede begeleiding in en tussen de scholen
  - op basis van een expliciete visie
  - voldoende goede voorzieningen
  - voldoende goede structuren en afspraken,waardoor kinderen van 4 tot en met ongeveer 12 jaar zo snel mogelijk, zo licht mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo goed mogelijk worden ondersteund in hun ontwikkeling, een en ander in overleg met de ouders
- 2 optimale ontwikkeling - met meetbare leer- en ontwikkelingsresultaten - van kinderen
- 3 passende competenties van leraren
- 4 gunstige condities op school en bovenschools niveau en in samenwerking met externe partners
- 5 een sluitende, functionele en effectieve samenwerking van zorgplichtige schoolbesturen.

---

¹ Deze omschrijving is breder dan de omschrijvingen van de overheid. In voortgangsrapportages formuleert de overheid de twee uitgangspunten van Passend onderwijs: het verbeteren van de *kwaliteit* en *organisatie* van het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De overheid formuleert Passend onderwijs vervolgens als *een beleidstraject dat beoogt het onderwijs voor kinderen met meer of minder ingewikkelde ontwikkelingsvragen meer passend te maken: onderwijs en ondersteuning op maat*. Zie: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2008). *Brief aan de Tweede Kamer. Betreft: Passend onderwijs (Eerste voortgangsrapportage)*. Den Haag: OCW.

2.2 Referentiekader

In het *werkdocument referentiekader* wordt het referentiekader omschreven als ‘het geheel van werkwijzen en afspraken waarnaar schoolbesturen zich richten bij de vormgeving van de zorgplicht. Het referentiekader vindt een vertaling in het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband (swv) en in de onderwijszorgprofielen van de scholen. Het referentiekader is van de (samenwerkende) schoolbesturen en vóór de belanghebbenden.’.

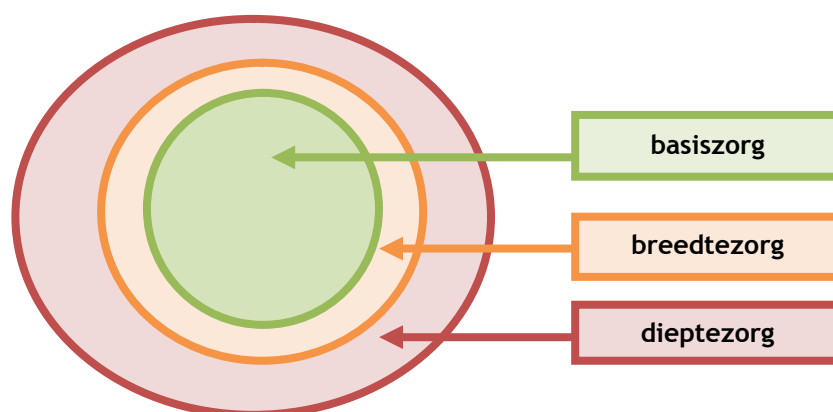
Het referentiekader heeft drie functies:

- *communicatiefunctie*. Er is vanuit de sectorraadplegingen behoefte aan een gemeenschappelijke taal. Het kader moet daarbij zorgen voor een inspirerende dialoog en discussie in de praktijk over het onderwijs en de zorg in scholen. Het referentiekader helpt verder het gesprek tussen ouders en school en tussen scholen onderling te structureren
- *ondersteuningsfunctie*. Het kader heeft tot doel besturen, scholen en swv-en houvast te geven en te ondersteunen bij de inrichting van de zorgstructuur en Passend onderwijs. Voor een deel zullen scenario’s, instrumenten en methodieken worden uitgewerkt waaruit kan worden gekozen.
- *referentiefunctie*. Het kader bevat een aantal afspraken en uitgangspunten die kaderstellend zijn voor de besturen vanuit het principe ‘pas toe of leg uit’.

Nog onduidelijk is wat de relatie is tussen het referentiekader, wetgeving en toezicht ².

2.3 Basiszorg

In de discussie over Passend onderwijs worden vaak de begrippen basiszorg, breedtezorg en dieptezorg gehanteerd

² Zie hiervoor: Hoffmans, C.J.M. (2010). *Navigeren tussen ruimte en richting*. Emmeloord: Hoffmans & Heegsma BV.

In globale zin worden de begrippen als volgt ingevuld (zie figuur):

- *basiszorg*: Het is de zorg die de school zelf in en om de groepen en binnen de eigen organisatie biedt aan alle leerlingen. Onder de basiszorg vallen ook de maatregelen van de school die open staan voor alle leerlingen, zoals het bieden van remediale hulp, de inzet van onderwijsassistenten, de begeleiding en coaching door de intern begeleider en/of de inzet van andere deskundigen (bijvoorbeeld taal- en rekenspecialisten)
- *breedtezorg*: Dit is de zorg om de school heen. De school wil zelf de verantwoordelijkheid blijven dragen voor het onderwijs, de zorg en de ontwikkeling van de leerlingen, maar heeft daarbij hulp van buitenaf nodig. Het kan daarbij gaan om ambulante begeleiders uit het speciaal (basis)onderwijs, gespecialiseerde collega-leraren van andere scholen, deskundigen uit het (school)maatschappelijk werk, jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg (ZIOS³)
- *dieptezorg*: Dit is de zorg in gespecialiseerde voorzieningen, settings of groepen. In het geval het een eigenstandige voorziening betreft, wordt de verantwoordelijkheid voor de leerling overgedragen aan deze voorziening.

Deze indeling roept inmiddels veel vragen op. Biedt een school voor speciaal onderwijs ook basiszorg? Behoort de inzet van schoolmaatschappelijk werk tot de basiszorg of tot de breedtezorg? Is de opvang van leerlingen met een ‘rugzakje’ in het basisonderwijs dat ambulant wordt begeleid basiszorg, breedtezorg of dieptezorg?

In het kader van deze notitie beperken wij ons tot het begrip basiszorg en sluiten daarbij aan bij de omschrijving uit het *werkdocument referentiekader*: ‘Basiszorg is wat voor iedere leerling aan onderwijszorg wordt geboden. De basiszorg wordt door de gezamenlijke besturen vastgesteld.’.

Naast basiszorg worden in het referentiekader ‘aspecten van meer intensieve of specialistische zorg voor specifieke doelgroepen’ genoemd.

Dit betekent dat:

- basiszorg zich beperkt tot scholen voor basisonderwijs
- het begrip onderdeel is van het onderwijszorgprofiel
- basiszorg wordt vastgesteld door de samenwerkende zorgplichtige schoolbesturen
- het begrip is gerelateerd aan het begrip ‘basiskwaliteit’ waarop het toezicht van de inspectie⁴ is geënt. Basiszorg omvat dan in elk geval ‘aantoonbare leerresultaten overeenkomstig de verwachtingen en een proces dat gekenmerkt wordt door goede kwaliteit van onderwijs-op-maat en begeleiding’.

---

³ ZIOS staat voor Zorgstructuren In en Om de School. De kern van dit beleid is een dekkend netwerk van (keten)partners in de zorg. Hierbij kan gedacht worden aan schoolmaatschappelijk werk, Bureau jeugdzorg, de politie, leerplichtambtenaar e.d. Het doel is een optimale kwaliteit van zorg.

⁴ Uitgegaan is van het kader voor PO/VO van juli 2009. Het is de bedoeling dat de inspectie het kader zal aanpassen en aanvullen in verband met Passend onderwijs.

2.4 Onderwijzorgprofiel en onderwijszorgplan

Volgens Vermaas & Van der Pluijm⁵ staat in een onderwijszorgprofiel ‘welk aanbod aan onderwijs, zorg en ondersteuning een school haar (zorg)leerlingen kan bieden, waar de school intern grenzen ervaart en met welke externe zorg de school deze grenzen beslecht. Daarbij maakt de school onderscheidt tussen basiszorg, breedtezorg en dieptezorg. Daarnaast kan een onderwijszorgprofiel een professionaliserings- en ontwikkelingsperspectief schetsen voor de school en haar medewerkers. De schoolprofielen geven samen uiting aan de zorgplicht van de schoolbesturen. Tevens geeft het totaal van de schoolprofielen in een swv inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod: het onderwijszorgcontinuüm in de regio en de dekkendheid van de voorzieningen in het licht van de onderwijsvragen en -behoeften van de leerlingpopulatie in het swv’.

De profielen van alle scholen gezamenlijk moeten aan drie voorwaarden voldoen:

- het totaal van de profielen in een swv moet inzicht geven in het dekkende regionale onderwijszorgaanbod
- het profiel moet aanknopingspunten bieden voor de bepaling van de zorgzwaarte en daarmee voor toewijzing van zorgmiddelen
- het profiel kan aanknopingspunten bieden voor verbetering en ontwikkeling van de zorg in school en swv

Behoudens het onderscheid tussen basiszorg, breedtezorg en dieptezorg komt deze omschrijving overeen met het *werkdocument referentiekader*: ‘Onder onderwijszorgprofiel verstaan we de door het bestuur vastgestelde omschrijving van de onderwijszorg die een individuele school biedt. Daarbij wordt in ieder geval de bestuurlijk vastgestelde basiszorg beschreven (dat wat voor iedere leerling aan onderwijszorg wordt geboden), eventueel uitgebreid met aspecten van meer intensieve of specialistische zorg voor specifieke doelgroepen.’

De inhoud en het ambitieniveau van de onderwijszorgprofielen vormen een wisselwerking met het onderwijszorgplan van het swv. Het onderwijszorgplan⁶ bevat in ieder geval de volgende elementen:

- het dekkend geheel van voorzieningen/onderwijszorgprofielen om alle voorkomende onderwijszorgarrangementen te kunnen realiseren⁷
- de beschrijving van de bestuurlijk vastgestelde basiszorg van het onderwijs
- de omschrijving van de systematiek van toewijzing van middelen in het kader van de onderwijszorg
- de samenwerking met de partners in de jeugdketen in het kader van Zorg in en om de school.

---

⁵ Vermaas J. & J. van der Pluijm (2010). *Onderwijszorgprofielen. Een beschrijving van de meest gebruikte instrumenten om zorgprofielen van scholen in kaart te brengen*. Dongen: Penna Onderwijsadviseurs.

⁶ In de wet zullen richtlijnen voor het onderwijszorgplan worden vastgelegd.

⁷ In het *werkdocument referentiekader* (p.9) wordt gesproken over ‘een dekkend geheel van onderwijszorgarrangementen’. Deze omschrijving is verwarrend. Het gaat om een aanbod aan voorzieningen (of onderwijszorgprofielen) dat sluitend is en tegemoet komt aan de vraag van leerlingen die vastgelegd is in onderwijszorgarrangementen.

3 IJKPUNTEN VOOR BASISZORG

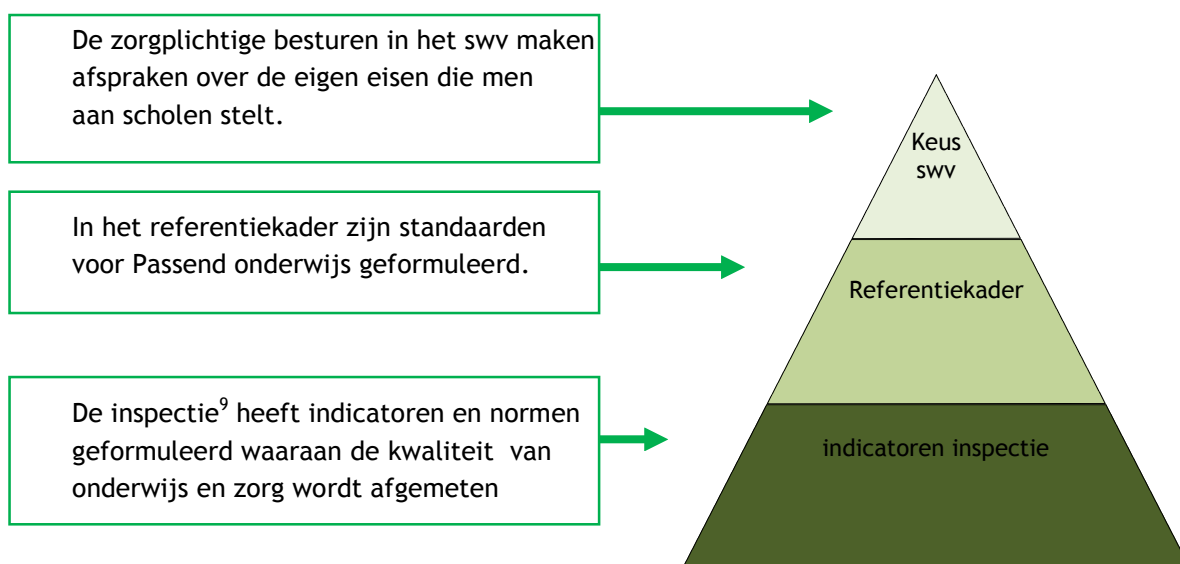
In dit hoofdstuk formuleren wij ijkpunten voor basiszorg. Deze zijn gebaseerd op twee bronnen. Deze komen aan de orde in 3.1. Vervolgens ordenen wij de ijkpunten in paragraaf 3.2 en concretiseren wij deze in indicatorensets.

3.1 Bronnen voor basiszorg

Uitgaande van de definitie komt een invulling van basiszorg in een afzonderlijk samenwerkingsverband tot stand op basis van drie bronnen⁸:

- het bevat in elk geval de eisen die de inspectie stelt in het kader van het toezicht
- het bevat vervolgens de afspraken die de sectoren hebben vastgelegd in het werkdocument referentiekader
- het bevat de afspraken die de zorgplichtige besturen in het swv hebben gemaakt in het kader van basiszorg

In onderstaand schema is een en ander samengevat.

⁸ Zie hiervoor ook Hoffmans, C.J.M. Koersvast op weg naar Passend onderwijs. Emmeloord: Hoffmans & Heegsma. De hierin opgenomen beschrijving is hier uitgebreid met de afspraken van de sectororganisaties zoals vastgelegd in het werkdocument referentiekader.

⁹ Uitgegaan is van het kader voor PO/VO van juli 2009. Het is de bedoeling dat de inspectie het kader zal aanpassen en aanvullen in verband met Passend onderwijs.

3.1.1 Inspectietoezicht

Het toezichtkader van de inspectie bevat een groot aantal indicatoren op het terrein van de zorg en begeleiding. Deze indicatoren dienen onderdeel te zijn van basiszorg.

- 1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
- 2.4* De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.
- 4.2 De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.4 De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.
- 4.5/6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten in en om de school.
- 4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.
- 6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 7.1* De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
- 7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.
- S7.3 De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief vast.
- S7.4 De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.
- 8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.
- 8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.
- 8.3* De school voert de zorg planmatig uit.
- 8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.
- 8.5 De school zoekt de structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden.
- 9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.
- 9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.
- 9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.
- 9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.
- 9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.
- 9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.

Bron: Toezichtkader PO 2009 (zie bijlage 2).

3.1.2 Standaard voor de Zorgplicht

Volgens het *werkdocument referentiekader* moet op iedere school zichtbaar de gezamenlijk afgesproken standaard voor de Zorgplicht zijn.

1. De school heeft een onderwijszorgprofiel dat deel uitmaakt van een dekkend regionaal onderwijszorgaanbod.
2. De school krijgt onderwijszorgmiddelen op basis van een transparante toewijzingssystematiek.
3. De school biedt ouders/studenten toegang tot informatie en tot ondersteuning bij de toewijzing van onderwijszorg (loketfunctie).
4. De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijszorgprofiel en betreft ouders bij de beoordeling daarvan.
5. De school bewaakt dat medewerkers voldoen aan de professionele functie-eisen behorend bij het onderwijszorgprofiel.
6. De school beschikt over ondersteuning voor leraren en leerlingen bij specialistische (ortho)pedagogische, (ortho)didactische en psychosociale problemen.
7. De school waarborgt voor al haar leerlingen een effectieve overdracht van en naar een andere school of sector.
8. De school heeft de medezeggenschap over het onderwijszorgprofiel en de zorgmiddelen conform WMS geregeld.
9. De school legt (achteraf) verantwoording af over de besteding van de toegekende zorgmiddelen en de behaalde resultaten.
10. De school heeft een klachtenregeling en is daarnaast aangesloten bij de geschillencommissie Zorgplicht Passend onderwijs.

Bron: werkdocument referentiekader

3.2 IJkpunten voor basiszorg

In deze paragraaf werken wij de ijkpunten voor basiszorg uit. Wij doen dat op 3 niveaus:

- *basiskwaliteit* volgens het kader van de inspectie
- *PO-kwaliteit* volgens het referentiekader en eventuele aandachtspunten vanuit de PO-Raad en vanuit de uitgevoerde pilots Passend onderwijs¹⁰
- *extra kwaliteit* volgens de afspraken in het swv. Dit niveau blijft in onze uitwerking leeg. Het is aan ieder swv hier eigen aanvullende eisen te formuleren

Wij werken dit uit voor achtereenvolgens de domeinen beleid (paragraaf 3.2.1), onderwijs (paragraaf 3.2.2) begeleiding (paragraaf 3.2.3) en organisatie (paragraaf 3.2.4).

---

¹⁰ Hoffmans, C.J.M. (2010). Kwaliteit van basiszorg in het kader van Passend onderwijs. Emmeloord: Hoffmans & Heegsma BV.

3.2.1 Beleid

Voor het beleid van de scholen hebben we drie ijkpunten geformuleerd voor de basiszorg:

- (1) beleid
- (2) onderwijszorgprofiel
- (3) effectiviteit

In deze paragraaf lichten we de ijkpunten verder toe.

	Ijkpunt	1	De school voert een helder beleid op het terrein van leerlingenzorg
<i>Indicatoren</i>			
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		
PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school heeft een expliciete visie op leerlingenzorg. • Deze visie wordt gedragen door het hele team. • De school heeft vastgelegd wat een leerling met extra onderwijsbehoeften is. • De procedures en afspraken over leerlingenzorg zijn duidelijk. • De inzet van zorgmiddelen is duidelijk. 		
Basis-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school weet wat onderwijsbehoeften van haar leerlingen zijn (9.1)¹¹. 		

Toelichting:

Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor hun beleid, hun kwaliteit en voor hun kwaliteitszorg. De school is bovendien wettelijk verplicht om de beleidsdoelen vast te leggen in het schoolplan, ook op het terrein van de leerlingenzorg. Een aantal voorwaarden op schoolniveau kan direct in werken - positief en negatief - op de kwaliteit van de zorg in de school. Het gaat daarbij om de visie die de school heeft en helderheid over haar grenzen.

	Ijkpunt	2	De school heeft haar onderwijszorgprofiel vastgesteld
<i>Indicatoren</i>			
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		

¹¹ De nummers verwijzen naar de indicatoren van de inspectie (zie bijlage 2).

PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderwijszorgprofiel is na overleg met het team vastgelegd. • De MR stemt in met het onderwijszorgprofiel. • Het onderwijszorgprofiel is actueel. • Het onderwijszorgprofiel is onderdeel van het schoolplan en de schoolgids. • Het onderwijszorgprofiel bevat een oordeel over de kwaliteit van de basiszorg. • Het onderwijszorg profiel bevat een beschrijving van het aanbod van de school aan onderwijs, begeleiding, expertise en voorzieningen. • Het onderwijszorgprofiel biedt aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling van de leerlingenzorg.
Basis-kwaliteit	

Toelichting:

Het onderwijszorgprofiel beschrijft welk aanbod aan onderwijs, zorg en ondersteuning een school haar leerlingen kan bieden. Het profiel moet aanknopingspunt bieden voor de bepaling van de zorgzwaarte en voor verbetering en ontwikkeling van de zorg in school.

	IJKpunt	3	De school bepaalt jaarlijks de effectiviteit van de leerlingenzorg en past het beleid zonodig aan.
	<i>Indicatoren</i>		
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		
PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school evalueert jaarlijks de leerlingenzorg. • De school bepaalt jaarlijks de effectiviteit van de ingezette zorgmiddelen. 		
Basis-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen (9.2). • De school evalueert jaarlijks het onderwijsleerproces (9.3). • De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten (9.4). • De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces (9.5) • De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit (9.6). 		

Toelichting:

De leerlingenzorg maakt deel uit van het kwaliteitsbeleid van de scholen. Van scholen mag worden verwacht dat zij het beleid jaarlijks evalueren. Datzelfde geldt voor de effectiviteit van de ingezette middelen. Vervolgens stellen scholen een ontwikkelagenda op voor het komende jaar en passen zij zo nodig de inzet van middelen aan.

3.2.2 Onderwijs

Voor het domein onderwijs hebben wij vijf ijkpunten geformuleerd:

- (4) omgeving
- (5) continue ontwikkeling/opbrengsten zorg
- (6) handelingsgericht werken
- (7) onderwijs-op-maat
- (8) handelingsbekwaamheid

In deze paragraaf lichten wij de ijkpunten verder toe.

	IJKpunt	4	Leerlingen ontwikkelen zich in een veilige omgeving.
Indicatoren			
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		
PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school hanteert regels voor veiligheid en omgangsvormen. • Het personeel gaat vertrouwelijk om met informatie over leerlingen. 		
Basis-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school (4.2). • De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en in de incidenten die zich voordoen (4.4). • De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten (4.5/4.6). • Het personeel zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan (4.7). 		

Toelichting

De omgeving - de ruimte, de leerbronnen, de medeleerlingen, de personeelsleden - moet zo zijn ingericht dat tegemoet gekomen wordt aan drie basale psychologische behoeften van leerlingen: de behoefte aan relatie, aan competentie en aan autonomie¹². Veiligheid ligt hieraan ten grondslag. Het gaat hier om fysieke en sociale veiligheid. De school is daarbij actief en alert in het bestrijden en voorkomen van incidenten.

	IJKpunt	5	De school heeft continu zicht op de ontwikkeling van leerlingen.
Indicatoren			
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		

¹² Deci, E.L. & C.L. Chandler (1986). *The importance of motivation for the future of the LD field*. Journal of Learning Disabilities, 19, pg. 587-594. Zie ook: Stevens, L. *Overdenken en Doen. Een pedagogische bijdrage aan adaptief onderwijs*. Den Haag, 1997.

PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> De school heeft normen vastgesteld voor de resultaten die zij met de leerlingen nastreeft. De normen bevatten in elk geval de referentieniveaus taal en rekenen. Ten minste 2 maal per jaar worden de resultaten van de leerlingen geanalyseerd op school-, groeps- en individueel niveau.
Basis-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van leerlingen (7.1). Het personeel volgt en analyseert systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen (7.2). De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben (8.1).

Toelichting

Op schoolniveau zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop systematisch signalering van problemen en toetsing van de voortgang van leerlingen plaatsvinden. Op basis hiervan is vervolgens de vraag wat deze informatie betekent voor het handelen van de leraar. De school hanteert normen om de resultaten van de leerlingen en de opbrengsten van de school zelf te kunnen wegen en beoordelen.

	IJKpunt	6	Het personeel werkt opbrengst- en handelingsgericht aan het realiseren van de onderwijszorgarrangementen.
<i>Indicatoren</i>			
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		
PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> De school past op grond van verzamelde toetsgegevens twee maal per jaar de groepsplannen (zonodig) aan. De school past op grond van verzamelde toetsgegevens ten minste twee maal per jaar de plannen voor individuele leerlingen (zonodig) aan. 		
Basis-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen (8.2). De school voert de zorg planmatig uit (8.3). De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg 8.4). 		

Toelichting

Bij Passend onderwijs gaan opbrengstgericht werken en handelingsgericht werken hand in hand. Dat betekent dat de resultaten van leerlingen steeds leidend zijn voor de inrichting van het onderwijs.

	IJkpunt	7	Het personeel werkt met effectieve methoden en aanpakken.
	<i>Indicatoren</i>		
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		
PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school heeft extra (orthodidactische) materialen voor leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • Het personeel stemt de werkvormen af op verschillen tussen de leerlingen. • Het personeel geeft leerlingen met extra onderwijsbehoeften extra en directe feedback. • De school gebruikt materialen en methoden die differentiatie mogelijk maken. 		
Basis-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand (2.4). • Het personeel stemt de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen (6.1). • Het personeel stemt de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen (6.2). • Het personeel stemt de verwerking af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen (6.3). • Het personeel stemt de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen (6.4). 		

Toelichting

De school zou na moeten gaan of haar aanbod, aanpak en materialen voldoende tegemoet komen aan de onderwijsbehoeften van leerlingen. Bij een aantal leerlingen hangen deze behoeften samen met problemen bij het verwerven van de basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen en wiskunde en algemene vaardigheden. Deze leerlingen hebben aan de gemiddelde leerstof al hun handen vol. Begaafde leerlingen daarentegen moeten extra worden uitgedaagd. Vormen van differentiatie betreffen niet alleen de inhoud ervan. Het gaat ook om het gebruik van passende leer- en hulpmiddelen, variatie in onderwijstijd, instructie en verwerking.

	IJkpunt	8	Het personeel werkt continu aan hun handelingsbekwaamheid en competenties.
	<i>Indicatoren</i>		
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		

PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Het personeel beschikt over didactische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • Het personeel beschikt over organisatorische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • Het personeel beschikt over pedagogische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • Het personeel staat open voor reflectie en voor ondersteuning bij hun handelen. • Het personeel werkt continu aan hun handelingsgerichte vaardigheden. • Het personeel krijgt de mogelijkheid in teamverband te leren en te werken. • Het personeel wordt gestimuleerd en gefaciliteerd voor deelname aan lerende netwerken over de leerlingenzorg.
Basis-kwaliteit	

Toelichting

Van leraren mag worden verwacht dat zij over een handelingsrepertoire beschikken of gaan beschikken om hulp te bieden aan leerlingen. Dat betekent, dat zij binnen afgesproken grenzen van de school om kunnen gaan met leerlingen met leer- of gedragsproblemen. Zij staan open voor reflectie op en ondersteuning bij hun handelen en werken continu en gezamenlijk aan de eigen professionalisering.

3.2.3 Begeleiding

Voor de begeleiding van de scholen hebben wij drie ijkpunten geformuleerd voor de basiszorg:

- (9) onderwijszorgarrangement
- (10) overdracht
- (11) betrokkenheid ouders

In deze paragraaf lichten we de ijkpunten verder toe.

	Ijkpunt	9	Voor alle leerlingen is een ambitieus onderwijszorgarrangement vastgesteld.
	<i>Indicatoren</i>		
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		

PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderwijszorgarrangement heeft een vaste structuur volgens een format van het samenwerkingsverband. • Het onderwijszorgarrangement bevat een omschrijving van het eind- en ontwikkelingsperspectief van de leerling. • Het onderwijszorgarrangement bevat in elk geval tussen- en einddoelen. • Het onderwijsarrangement bevat in elk geval een leerlijn die gekoppeld is aan de referentieniveaus taal en rekenen. • Het onderwijszorgarrangement bevat de inzet van middelen en extra menskracht. • Het onderwijszorgarrangement is handelingsgericht opgesteld. • Het onderwijszorgarrangement bevat evaluatiemomenten. • Het onderwijszorgarrangement maakt deel uit van het leerlingdossier. • Het onderwijszorgarrangement heeft een integraal karakter (één-kind-één-plan). • Het onderwijszorgarrangement is leidend voor het personeel en eventuele externe begeleiders.
Basis-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief vast (S7.3). • De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes (S7.4).

Toelichting

Het onderwijszorgarrangement van een leerling bevat die elementen van het onderwijszorgprofiel van de school, waarvan de leerling gebruik maakt. Daarnaast geeft het zicht op de ontwikkeling van de leerling: het ontwikkelingsperspectief, de tussen- en einddoelen en de wijze waarop de leerling wordt begeleid.

	IJkpunt	10	De school draagt leerlingen zorgvuldig over.
	Indicatoren		
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		

PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Bij leerlingen met extra onderwijsbehoeften vindt warme overdracht plaats met de voorschoolse voorziening of de vorige school. • Het onderwijszorgarrangement van een leerling sluit aan bij het onderwijszorgarrangement van de voorschoolse voorziening of de vorige school van de leerling. • Het onderwijszorgarrangement van leerlingen wordt binnen de school warm overgedragen bij de overgang naar een volgende groep of een volgende leraar. • Het onderwijszorgarrangement van leerlingen wordt warm overgedragen bij de overgang naar een andere school. • De school koppelt in het eerste jaar de ontwikkeling van leerlingen met extra onderwijsbehoeften terug aan de voorschoolse voorziening of de vorige school. • De school volgt de leerlingen die de school hebben verlaten ten minste gedurende één jaar.
Basis-kwaliteit	

Toelichting

Effectief onderwijs betekent ook dat leerlingen goed worden gevolgd en systematisch worden begeleid: vanaf het begin, tijdens hun verblijf op school (leerlingvolgsysteem) en aan het einde (warme overdracht). Het is belangrijk dat leerlingen met extra onderwijsbehoeften ook goed worden begeleid bij de overgang naar de school voor vo of (v)so, van voorschoolse voorzieningen naar het (speciaal) basisonderwijs en bij elke overgang binnen de school. Van scholen mag worden verwacht dat zij zorgen voor een ‘warme’ overdracht.

	IJKpunt	11	Ouders (en leerlingen) zijn nauw betrokken bij de school en de zorg.
	Indicatoren		
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		

PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school be vraagt ouders regelmatig over de wensen en verwachtingen bij de begeleiding van hun kind(eren). • Het personeel be vraagt ouders regelmatig over hun ervaringen met hun kind thuis en hun kennis van de ontwikkeling van hun kind op school en thuis. • De school voert met ouders een intakegesprek bij aanmelding. • De school informeert ouders tijdig en regelmatig over de voortgang in de ontwikkeling hun kind(eren). • De school betreft ouders bij het opstellen en evalueren van het onderwijzorgarrangement. • De school maakt samen met de leerling en de ouders afspraken over de begeleiding en wie waarvoor verantwoordelijk is. • Als een leerling de school verlaat, stelt de school samen met de ouders en de leerling een (onderwijskundig) rapport op. Ouders ontvangen een kopie. • De school ondersteunt ouders en leerlingen bij de overgang naar een andere school.
Basis-kwaliteit	

Toelichting

Scholen die werk maken van onderwijs zien ouders/verzorgers vooral als partners bij de opvoeding en opleiding van hun leerlingen. Dat geldt des te meer voor leerlingen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Een goede afstemming van de begeleiding op school en daarbuiten heeft een versterkende werking op de ontwikkeling van de leerling.

3.2.4 Organisatie

Voor de organisatie van de scholen hebben we twee ijkpunten geformuleerd voor de basiszorg:

- (12) interne zorgstructuur
- (13) zorgteam

In deze paragraaf lichten we de ijkpunten verder toe.

	Ijkpunt	12	De school heeft een effectieve interne zorgstructuur.
	<i>Indicatoren</i>		
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		

PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school heeft interne begeleiding met een duidelijke taakomschrijving. • Coaching en begeleiding van leraren is onderdeel van de taak van de interne begeleiding. • Taken en verantwoordelijkheden van leraren en directie op het terrein van de leerlingenzorg zijn duidelijk en transparant. • Leraren worden ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van de onderwijszorgarrangementen. • De interne begeleiding beschikt over voldoende tijd en middelen. • De interne begeleiding is voldoende gekwalificeerd. • De school kan snel voldoende deskundigheid inschakelen voor hulp. • De school grijpt bij ernstige problemen snel in. • Leraren weten waar zij terecht kunnen in de regio voor leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • De interne zorg is afgestemd op de zorgstructuur van het swv.
Basis-kwaliteit	

Toelichting

Voor het goed laten verlopen van de zorg en de begeleiding van leerlingen is het belangrijk dat hulpbronnen aanwezig zijn rond de groepen en de leraren: de interne zorgstructuur.

	IJkpunt	13	De school heeft een effectief zorgteam.
	Indicatoren		
Extra kwaliteit	Aanvullende afspraken en indicatoren die door de besturen in het samenwerkingsverband worden vastgelegd.		
PO-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De interne begeleiding leidt het zorgteam in de school. • Taken van het zorgteam zijn vastgelegd. • Het zorgteam bereidt in elk geval verwijzing naar en bespreking van leerlingen in het zorgadviesteam of het indiceringsloket voor. • Het zorgteam draagt zorg voor het organiseren van de hulp om de school. • Het zorgteam ondersteunt ouders/verzorgers. 		
Basis-kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden (8.5). 		

Toelichting

Voor de organisatie van de hulp en advies van buiten de school hebben scholen een zorgteam. Dit team vormt ook de verbinding met het zorgadviesteam en het loket dat de verwijzingen coördineert. Ook ouders/verzorgers kunnen bij het zorgteam terecht voor informatie en advies.

BIJLAGE: BRONNEN

De sectororganisaties PO, VO, WEC, AOC en MBO (2010). *De contouren van het referentiekader*. Utrecht: de sectororganisaties.

De sectororganisaties PO, VO, WEC, AOC en MBO (2010). *Passend onderwijs en het referentiekader voor de zorgplicht (werkdocument)*. Utrecht: de sectororganisaties.

Hoffmans, C.J.M. (2010). *Kwaliteit van basiszorg in het kader van Passend onderwijs*. Emmeloord: Hoffmans & Heegsma bv.

Hoffmans, C.J.M. (2010). 'Navigeren tussen richting en ruimte'. *Rapportage over het thema kwaliteit in het kader van Passend onderwijs*. Emmeloord: Hoffmans & Heegsma bv.

Hoffmans, C.J.M. (2010). 'Koersvast op weg naar Passend onderwijs. Vervolgrapportage over het thema kwaliteit in het kader van Passend onderwijs'. Emmeloord: Hoffmans & Heegsma bv.

Inspectie van het onderwijs (2009). *Toezichtkader PO/VO 2009, versie 13 juni 2009*. Utrecht: Inspectie.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2010). *Passend onderwijs. Lijst van vragen en antwoorden. Kamerstuk: 31497*. Den Haag: OCW.

Vermaas J. & J. van der Pluijm (2010). *Onderwijszorgprofielen. Een beschrijving van de meest gebruikte instrumenten om zorgprofielen van scholen in kaart te brengen*. Dongen: Penna Onderwijsadviseurs

BIJLAGE 2: TOEZICHTKADER PO INSPECTIE

A. OPBRENGSTEN

Kwaliteitsaspect 1: De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht

- 1.1* De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
- 1.1.1 De taalresultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.
- 1.1.2 De rekenresultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.
- 1.2* De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
- 1.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.
- 1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
- 1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.

B. ONDERWIJSLEERPROCES

Kwaliteitsaspect 2: De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving

- 2.1* Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.
- 2.1.1 Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.
- 2.1.2 Bij de aangeboden leerinhouden voor rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.
- 2.2* De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.
- 2.2.1 De leerinhouden voor Nederlandse taal worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.
- 2.2.2 De leerinhouden voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.
- 2.3 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.
- 2.4* De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.
- 2.5 De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.
- 2.6 De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.

Kwaliteitsaspect 3: De leraren geven de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken

- 3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.

Kwaliteitsaspect 4: Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen

- 4.1 De ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.
- 4.2 De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.3 Het personeel voelt zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.4 De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.
- 4.5 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.
- 4.6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.
- 4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.

Kwaliteitsaspect 5: De leraren leggen duidelijk uit, organiseren de onderwijsactiviteit efficiënt en houden de leerlingen taakbetrokken

- 5.1* De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.
- 5.2* De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.
- 5.3* De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.

Kwaliteitsaspect 6: De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking en onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen

- 6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.

C. ZORG EN BEGELEIDING

Kwaliteitsaspect 7a: De leraren volgen systematisch de vorderingen van de leerlingen

- 7.1* De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
- 7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.

Kwaliteitsaspect 7b: (specifiek voor sbo) De school begeleidt de leerlingen zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen

- S7.3 De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief vast.
- S7.4 De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.

Kwaliteitsaspect 8: De leerlingen die dat nodig blijken te hebben, krijgen extra zorg

- 8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.
- 8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.
- 8.3* De school voert de zorg planmatig uit.
- 8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.
- 8.5 De school zoekt de structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden.

D. KWALITEITSZORG

Kwaliteitsaspect 9: De school heeft een systeem voor kwaliteitszorg

- 9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.
- 9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.
- 9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.
- 9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.
- 9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.
- 9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.
- 9.7 De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.

E. WET- EN REGELGEVING

- N1 Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 13).
- N2 Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 12).
- N3 Door of namens het bestuur is het zorgplan van het samenwerkingsverband naar de inspectie gestuurd en dit zorgplan bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 19).
- N4 De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WPO, art. 8).